

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak správně žádat o důchod?

Všechny důchody se přiznávají na základě žádostí pojištěnců. Pro sepisování žádostí o důchod platí stanovená pravidla, a proto by pojištěnci měli mít alespoň základní informace o podávání žádostí o přiznání důchodu a o řízení o přiznání důchodu.

První fáze řízení o přiznání důchodu probíhá již v období před vznikem nároku na starobní důchod. Jde o fázi přípravnou, jejíž účelem je podat pojištěnci informaci o skutečnostech, které má Česká správa sociálního zabezpečení ve své evidenci (pokud však předstihové řízení z nejrůznějších důvodů neproběhne, není to na překážku tomu, aby občan mohl požádat o přiznání důchodu).

Zaměstnavatel je povinen pro své zaměstnance požádat na předepsaném tiskopisu Českou správu sociálního zabezpečení o výpis dob pojištění, které má ve své evidenci. Žádost o výpis je zaměstnavatel povinen odeslat nejdříve dva roky a nejpozději jeden rok před rokem, v němž pojištěnec dosáhne důchodového věku. Přitom není rozhodné, kdy občan hodlá o přiznání starobního důchodu požádat. Česká správa sociálního zabezpečení zasílá výpis přímo občanovi (nikoliv zaměstnavateli), a to do tří měsíců po obdržení žádosti. Pokud občan není v uvedeném období zaměstnán nebo je osobou samostatně výdělečně činnou, může se obrátit na příslušnou okresní (Pražskou) správu sociálního zabezpečení, aby žádost o výpis podala.

Ve výpisu dob pojištění z evidence České správy sociálního zabezpečení je uveden přehled dob pojištění, které má tento orgán ve své evidenci, a přehled neprokázané doby, tj. doby, kterou Česká správa sociálního zabezpečení nemá ve své evidenci (pokud občan byl jen u jednoho zaměstnavatele, nemusí být v evidenci žádný údaj, neboť evidenční listy důchodového pojištění se odesílají až při skončení zaměstnání; ze stejného důvodu nebude v evidenci údaj o posledním zaměstnavateli, tj. zaměstnavateli, u něhož je občan zaměstnán v době podání žádosti o výpis dob pojištění).

Na základě výpisu by si občan měl zajistit doklady o době, která není uvedena ve výpisu v přehledu dob pojištění, aby tyto doklady mohl přiložit k žádosti o důchod. Při podání žádosti občan rovněž předkládá výpis dob pojištění, který mu Česká správa sociálního zabezpečení zaslala.

Podávání žádostí o důchod

Řízení o přiznání důchodu se zahajuje na základě písemné žádosti. Žádost o přiznání důchodu sepisuje zaměstnavatel nebo okresní (Pražská) správa sociálního zabezpečení s občany na předepsaných tiskopisech. Občan tedy sám žádost nevyplňuje ani orgánu, který o důchodu rozhoduje, neodesílá. Zaměstnavatel je k sepsání žádosti o přiznání důchodu příslušný, pokud provádí nemocenské pojištění svých zaměstnanců (tj. zaměstnává více než 25 zaměstnanců). Občan, který již není zaměstnán, avšak pobírá z dřívějšího zaměstnání dávky nemocenského pojištění, podává žádost u dřívějšího zaměstnavatele, pokud by byl příslušný k sepsání žádosti v době trvání zaměstnání. Okresní (Pražská) správa sociálního zabezpečení je příslušná k sepsání žádosti o důchod též u osob samostatně výdělečně činných a u osob, které v době podání žádosti nejsou účastny důchodového pojištění.

Zaměstnavatel je povinen sepsat žádost o důchod a uvést v žádosti ten den, který občan uvede jako den, od kterého žádá přiznání důchodu. Zaměstnavatel nesmí odmítnout sepsání žádosti, a to i když má za to, že občan nesplňuje podmínky stanovené pro nárok na důchod nebo není-li sociálního

zabezpečení příslušné podle místa trvalého pobytu žadatele.

K žádosti o důchod občan přikládá potřebné doklady. Jde jednak o doklady prokazující dobu pojištění, která není v evidenci České správy sociálního zabezpečení, jednak doklady prokazující další rozhodné skutečnosti (dobu studia, výchovu dětí, výkon vojenské služby apod.). Až při žádosti o důchod občan předkládá též potvrzení zaměstnavatele o vyplácených náhradách za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti náležející za pracovní úraz nebo nemoc z povolání (v potvrzení musí být uvedena doba poskytování těchto náhrad, důvod poskytování a výše náhrad vyplacených v jednotlivých kalendářních letech).

Žádost o důchod by měla být podána cca tři měsíce přede dnem, od něhož občan žádá přiznání důchodu, aby mohlo být o důchodu včas rozhodnuto a mohla být též zařízena výplata důchodu. Občan však může podat žádost i v kratší době nebo i zpětně (například v únoru 2004 může žádat o přiznání důchodu od 1. ledna 2004, od 1. května 2003 apod.). V případě zpětné žádosti je třeba mít na zřeteli, že nárok na výplatu důchodu zaniká uplynutím tří let ode dne, za který důchod náleží; důchod lze zpětně vyplatit jen za podmínky, že byly v uplynulém období splněny podmínky pro výplatu důchodu.

Občané, kteří jsou příslušníky ozbrojených sil a sborů nebo byli těmito příslušníky po stanovenou dobu, podávají žádost o důchod u příslušného útvaru nebo orgánu sociálního zabezpečení, který provádí důchodové pojištění těchto příslušníků.

Rozhodnutí o důchodu

Rozhodnutí o důchodu se vydává vždy písemně. V rozhodnutí o přiznání důchodu se uvádí, od kterého dne byl důchod přiznán a v jaké výši a dále jsou v rozhodnutí uvedeny skutečnosti, které byly vzaty v úvahu při výpočtu důchodu. Součástí rozhodnutí je tzv. osobní list důchodového pojištění, kde je uveden přehled jednotlivých dob pojištění, vyměřovací základ v jednotlivých kalendářních letech, počet vyloučených dob a koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu; dále je zde uveden součet dob pojištění a postup při stanovení výpočtového základu. Z osobního listu důchodového pojištění se občan může přesvědčit, zda byly při výpočtu jeho důchodu vzaty do úvahy všechny údaje (zejména doba pojištění a výdělky) a zda je výpočet správný.

Písemné rozhodnutí se nevydává, jde-li o hromadné zvyšování vyplácených důchodů; v těchto případech obdrží občan písemné oznámení o zvýšení důchodů.

Zdroj: Fincentrum